

L'esplendor tèxtil català i el modernisme

El Centre de Documentació i Museu Tèxtil de Terrassa acaba d'inaugurar l'exposició "Les fàbriques i els somnis", on es posen de manifest les implicacions entre la indústria i els creadors tèxtils i les manifestacions modernistes lligades a la moda. La mostra es podrà veure fins al 30 de maig del 2002.

En efecte, un cop enlestida la visita de l'exposició "La fàbrica i els somnis", el visitant en surt amb el convenciment que el que acaba de veure data de quan la indústria tèxtil no pidolava ajudes per sobreviure, i era la locomotora econòmica, social i cultural del país amb la complicitat inestimable del modernisme.

Quines són les raons que es poden aduir per afirmar que el tèxtil i el modernisme són indissociables? Unes quantes, segons expliquen els organitzadors. En primer lloc, perquè darrere les realitzacions arquitectòniques hi havia molt sovint els diners de la indústria tèxtil. Els casos dels Güell o els Batlló en són exemples clars. En segon lloc, perquè "va ser el moment d'eclosió de les arts industrials, i els arquitectes i decoradors imaginaven i creen els interiors de les cases com una 'obra total', on s'inclouen tapisseries, cortinatges, mobles, catifes i brodats". Una tercera raó, la trobem en el fet que va ser una època de creació de moltes associacions de tipus polític, religiós o musical, i els projectes de les seves banderes i estendards van ser encomanats a arquitectes reconeguts. Una quarta raó és que durant aquests anys neix el disseny tèxtil com a tal, fruit de les primeres escoles especialitzades. Una cinquena ens diu que la indústria catalana passa per un moment de canvis, innovacions i consolidació en tots els àmbits: cotó, estampats, seda, lli, puntes, llana i mescles. I, finalment, perquè la indústria, els grans magatzems i les revistes de moda fan possible que la moda s'estengui a gairebé tota la societat, ja sigui per medi de la producció seria-

da o per l'activitat de les modistes.

L'exposició es divideix en tres grans apartats: "Creadors de somnis", "Dibuixants i telers" i "El mirall i la imatge". La mostra comença amb una sèrie de fotografies dels interiors de diverses cases modernistes que contextualitzen l'època. S'hi poden veure el *hall* i les sales d'estar de les cases Muntadas, Oller, Ramon, Mallol, del palau Quadras o la casa Lleó Morera, acompanyades de peces de mobiliari, així com els estors, tapisseries, cortinatges i catifes que les decoraven i la implicació dels arquitectes modernistes (Gaspar Homar, Josep Pascó, Puig i Cadafalch, Domènech i Muntaner, entre d'altres) en la seva realització. Tal com apunten els organitzadors, "la presència del teixit en el modernisme és tan persistent que, portat a les últimes conseqüències, esdevé esgrafiats per poder entapissar fins i tot les façanes". En aquest apartat cal parar atenció a dues obres d'Alexandre de Riquer: un cartell per a la casa Escofet, Tejera i Cia. (1899-1900) i la portada de l'*Àlbum de pintores catalanes* que els monàrquics de Barcelona van dedicar al rei Alfons XIII (1906). La segona part -"Dibuixants i telers"- ens apropa al que va ser el naixement del disseny tèxtil en si mateix i el desenvolupament dels diferents sectors de la indústria. És durant el període modernista que es consoliden les escoles tèxtils i el seu ensenyament s'incorpora a les escoles d'arts i oficis, i a més, els estudis superiors es fan realitat amb l'obertura a Terrassa de l'Escola d'Enginyers d'Indústries Tèxtils (1904) i a Barcelona de l'Escola d'Indústries Tèxtils i el Laboratori de Química Tèxtil

En l'exposició es demostra la implicació del tèxtil i el modernisme. La mostra es podrà veure fins el maig de 2002 a Terrassa.

dins de la Universitat Industrial (1910). En aquest sentit, és interessant de veure una vitrina on figuren diferents treballs dels alumnes d'aquestes escoles, així com els exemplars de la revista *Cataluña Textil* que dirigia Pau Redon. En aquest mateix apartat també són il·lustratives les vitrines que ens expliquen el desenvolupament de la indústria sedera, del sector cotoner (el més important de l'economia catalana, que representava l'any 1900 el 42% de la producció industrial, malgrat la pèrdua de les colònies), el sector del lli i la indústria de la llana i les puntes. Mostraris de teixits i dissenys completen el panorama d'una excepcional brillantor. La tercera secció –“El mirall i la imatge”– comença amb un cartell d'Alexandre de Riquer, *Salon Pedal* (1897), i amb una sèrie de vuit maniquins (femenins) amb vestits, obra de destacades modistes de l'època, i continua amb diferents peces que componien el vestuari d'aleshores depenent de cada ocasió segons imposava la moda de París: passeig, cerimònia (bauteig), ball, etc. També ens assabentem que els competidors directes de les modistes són els grans magatzems que van ser creats durant aquells anys: El Siglo, Las Novedades, La Victoria, Casa Bartra, P. Jorba e hijos, El Dique Flotante o Santa Eulàlia i les publicacions en què donaven a conèixer als seus clients les últimes tendències de la moda. Aquestes mateixes revistes també promouen les labors i la roba de la llar. Els artistes van incidir de manera decisiva en l'evolució de la moda. En aquest sentit és interessant comparar els maniquins esmentats fa un moment amb els de darrere la vitrina que tanca la mostra i on s'exposen les noves tendències que van revolucionar la moda femenina. L'anomenat vestit *reforma*, que suprimia la cotilla i es plantejava com una túnica còmoda i folgada, és una de les principals aportacions. El mateix cal dir del famós vestit de Marià Fortuny i Madrazo, *delphos*, i les túniques d'inspiració oriental o medieval que s'inscrivien en un context de transformació radical.

Marc Soler